

NYA

KUSTBON

Prenumerationspris:

1/1 år Ekr. 2:—
1/2 " " 1:—

Estlandssvensk tidning

Utgivare och redaktör: N. Blees, Rütli 9, Tallinn

Pren. pris till utlandet:

1/1 år Ekr. 3:—
1/2 " " 1:50

Professor Lundström i Tartu.

Med kvällståget den 25 april anlände till Tartu från Finland professor Vilhelm Lundström och mottogs på stationen av filosofiska fakultetens dekanus professor Pärtel Haliste, svenske konsulin apotekare Julius Lill samt tre medlemmar av svensk-estniska samfundets styrelse. Prof. Lundström tog in på Grand Hotel, där universitetet ställt det största rummet till förfogande såsom ett ringa bevis på sin tacksamhet mot prof. Lundströms mångåriga intresse för universitetet, vilket bl. a. tagit sig uttryck i upprätthållande av det svenska lektoratet och i en ståtlig bokdonation. Efter att på fredagen ha intagit lunch hos prof. Karling och konfererat med prof. Wieselgren om utbyggandet av förbindelserna mellan våra båda länder var prof. Lundström inbjuden till middag i prof. Gustav Suits och hans hustrus född Thauen diktarhus. I middagen deltog bl. a. även svenske lektorn i Riga Harry Wallin och Upsala studentkårs representant vid de estniska studenternas vår-fest fil. kand. Olof Jägersköld. I ett utomordentligt svenskt tal hyllade prof. Suits sin heders-gäst. På kvällen höll prof. Lundström ett formfulländat och om fin poetisk inlevelse vittnande föredrag om innebörden av Horatius ode Monumentum aere perennius, vilket ledde till en sinnrik och övertygande tolkning av kvädets egentliga syftning. Eliten inom stadens vetenskapliga värld bevisade föredraget, efter vars slut universitetets rektor bjöd på kvällsmat i Student-

huset. Prof. Lundström skildrade där i ett varmhjärtat anförande, hurusom Estland redan i hans ungdom gett honom de impulser, vilka bestämde hans framtida livsverk. Ty där hade han, vandrande bland Aibofolkets då så okända byar, för första gången lärt sig förstå vad det ville säga att vara svensk och där hade han i kampen mellan "Dorpat", "Jurjev", "Tartu", först fått upp ögonen för språk- och nationalitetsstridernas betydelse. På lördagen avreste prof. Lundström till Tallinn.

*

Professor Lundström passerade på genomresa även Tallinn. Under det korta uppehållet här hälsade professorn på gamla vänner och bekanta — en visit gjordes bl. a. på Svenska Legationen. Vi hoppas, att det icke skall dröja så länge, innan vår främste estlandssvenskvän återvänder till vår huvudstad jämte Haapsalu.

Rikssvenska besök.

Den 11—14 maj besöktes svenskarna i Tallinn, Haapsalu och Birkas av representanter för Riksföreningens Stockholmsavdelning Riksantikvarien S. Curman och Generalkonsul I. Fagræus.

De höga herrarna studerade förhållandena vid det svenska gymnasiet i Haapsalu samt vid Birkas folkhögskola för att få en närmare inblick i dessa läroanstalters behov. Som bekant har Stockholmsföreningen satt i gång med en insamling först och främst för dessa skolor —

insamlingen torde nu vara uppe vid 9000 kr.— och det är självfallet också med anledning därav, man i Stockholm är intresserad av att på ort och ställe närmare sätta sig in i våra förhållanden.

Under vistelsen här rådgjordes med representanter för S.O.V. och andra angående verksamheten. Även med Kultusministern dryftades svenska bildningsfrågor, varvid framgick att samförståndet ester och svenskar emellan är gott här i landet.

Riksantikvarien Curman och generalkonsul Fagræus äro för resten välkända och välsedda här i landet, ty båda ha mer än en gång förut vistats här, den förre bl. a. genom forskningarna av Piiritaklostrets (Birgitten) ruiner — som också besöktes — och den andre såsom vår egen generalkonsul i Stockholm. Det bör här kanske erinras, att generalkonsul I. Fagræus vid Kungäbesöket 1929 donerade 1000 kr. till S.O.V. — Bland andra visiter gjordes en av generalkonsuln hos sändebudet K. Pusta i Haapsalu och dessutom bjöd Bishop Rahamägi generalkonsul F. på frukost.

Färden gjordes med flyget. Riksantikvarien flög tillbaka till Stockholm den 13 och generalkonsul Fagræus den 15 ds, båda synbarligen nöjda med resultatet.

En i matlagning kunnig, ärlig och renlig flicka erhåller plats som ensamjungfru i familj i Haapsalu.

Anmäl Neiude 6, Haapsalu.

E. B.

Vi behöva en smula estlands-svensk statistik.

När numer det estlandssvenska näringslivets reform och utbygg-nadskrav sakta men säkert bör-jar arbeta sig fram i det allmän-na intressets förgrund faller en brist i ögonen, som med det snaraste borde avhjälpas: sak-naden av en allmän inventering av odlingsmöjligheterna inom den svenska stammens bosätt-ningsområde.

Birkas arbetar både som skola och som instruktionsanstalt på att ge den svenskbesuttna jorden möjlighet att ge större avkast-ning, rikare bröd åt sina odlare och bröd åt ett större antal män-niskor. Men för att rätt kunna fylla den uppgiften, för att kunna bli istånd att verka efter viss plan mot visst mål synes det ofrånkomligt att göra sig en klar föreställning om vidden av an-staltens verksamhetsområde. Så vitt mig är bekant finnes ingen tillgänglig statistik som visar to-talarealen av den jord som be-finner sig i svensk ägo; ej heller dess beskaffenhet, dess redan uppodlade yta och dess nyod-lingsmöjligheter. En dylik statis-tik skulle möjliggöra en beräk-ning av den befolknings storlek som vid effektivt utnyttjande av jordens möjligheter skulle kunna finna sin människovärdiga bär-gning inom det svenska området.

Sedan en dylik statistik upp-rättats skulle man kunna få överblick över omfånget av de anlägg-ningar till förädling av lantbrukets produkter, som skulle kunna skaffa nya förvärvsmöjligheter åt den svenska stammen. Likaså kunde man beräkna den svenska bosättningsarealens behov av hantverk m. m. jämte möjlig till-gång på de kontanter givande extra arbetstillfällen, som vinter-tid behövas för att bringa jämn-vikt i befolkningens budget.

Utan att klara linjer dragas upp för den svenska jordens möjligheter att föda sin befolk-nig, synes man treva i mörkret då det gäller att verka för den svenska stammens framtid. Utan att man gör sig väl förtrogen med gränserna uppåt är det ju omöjligt att fastställa utsträck-ningen av det program, enligt vilket man vill verka för närings-livets höjande.

Den estlandssvenska stammen är mycket barnrik och i och med att levnadsförhållandena i landet förbättras ekonomiskt och hygie-niskt, närmar man sig den gräns, där stammens bosättningsområde upphör att kunna ge näring åt sin befolkning. Då man strävar efter att vilja förminska utvand-ringen från den svenska jorden, måste man ju i första hand ha reda på storleken av den befolk-nig området kan föda med en levnadsstandard som möjliggör en allmänskulturell utveckling av den svenska minoriteten.

Innan man har tillgång på en dylik tillförlitlig beräkning är det omöjligt att se arten och omfånget av åtgärder som måste träffas för hela stammens höjande till en andlig och materiell kul-turnivå, som bjuder utsikt att kunna motstå de påfrestelser, som även det lilla svenskfolket måste kunna motstå för att hålla sig kvar vid sin nationalitet.

Lika beroende som arbetet på den materiella utvecklingen är av en livsmöjligheternas statistik, är arbetet på skolväsendet m. m. Att tillnärmelsevis kunna bedöma det framtida bildningsbehovet utan att känna gränserna för bosättningsområdets förmåga att ge bröd är ju icke tänkbart.

En överskådlig statistik över befolkningens tillväxt med sanno-likhetsberäkning för alla inver-kande faktorer skulle möjliggöra en ungefärlig beräkning hur länge det praktiska kulturarbetet kan inskränka sig till åtgärder för den nuvarande arealens bättre utnyttjande, för hämmande av utvandring. Senare kommer frå-gan vad som kan åtgöras för att bevara svenskheten hos dem som för sin utkomst måste lämna den gamla torvan.

Utan alla utgifter torde det icke vara möjligt att åtsad-komma en tillförlitlig utredning av ovannämnda slag. Men innan man strävar vidare mot en för-nuftig lösning av svenskstam-mens framtidsproblem, synes det absolut ofrånkomligt att snarast taga itu med saken. Jag har härmed velat fästa uppmärksam-heten på denna brist och skall snart återkomma till frågan.

C. M.

Svenska gymnasiets elevhem.

Allt sedan det svenska gym-nasiet i Haapsalu öppnades har frågan angående inrättandet av ett elevhem varit aktuell. Men åren ha gått utan att frågan kunnat lösas, och orsaken: brist på pengar och inredning. För över ett år sedan bildades emel-lertid en kommitté av skolans lä-rare, som skulle ordna frågan på något sätt. Man inspekterade elevernas bostadsförhållanden och fann att många bodde eländigt, torftigt och ohygieniskt. Möj-lighet att erhålla ordentlig kokt mat saknades, ty de flesta ha icke råd till något bättre. För att i någon mån avhjälpa detta beslöt lärarkommittén att vända sig till Riksföreningens för svensk-hetens bevarande i utlandet Stockholmsavdelning med anhål-lan om bistånd. Stockholmsför-eningen har visat sig förståel-sefull och behjärtat saken. Ge-nom insamling skaffade förenin-gen från Sverige nödiga köksin-ventarier och handdukar, vilket allt redan sommaren 1934 över-sändes till skolan. Dessutom in-samlade nämnda lokalförening penningemedel till månatligt bi-drag för elevköket, vilket möj-liggjorde dess öppnande.

Av olika omständigheter kun-de elevköket icke öppnas redan på hösten 1934, vilket var me-ningen, men det skedde sedan den 10 januari 1935. Där har nu ett tiotal elever hela termi-nen varit i tillfälle att varje dag intaga en god middag, beståen-de av 2 rätter, till ett pris av 25 cent. Likaså har bostad och full pension beretts elever till ett pris av 18 kr. per månad. Den-na summa ha de icke behövt be-tala med pengar utan ha i stäl-let hemtat dit sina produkter som omräknats till gängse torgpris.

På detta sätt har det gjorts möjligt för eleverna att erhålla en sund bostad och ordentlig la-gad mat — en oundgänglig sak för den dyrbara hälsans och kraf-ternas bibehållande vid det an-strängande skolarbetet.

F. o. m. hösterminen kan det beredas plats för några fler ele-ver i skolhemmet till samma yt-terligt billiga pris.

Elever, vilka önska full pen-sion å elevhemmet, kunna vända sig till hemmets föreståndar-inna fru H. Blees, Neide 6,

Haapsalu. Inackorderingen beräknas så:

- 1) rum och belysning kr. 3:— per månad
- 2) 3 måltider om dagen å
- 50 cent per dag . . . 15:— . . .

Summa helpension kr. 18:— per månad.

Märkas bör att dessa matpengar mycket väl kunna inbetalas i produkter av varje elev, beräknat efter torgpris.

Att bereda bostad på elevhemmet för alla våra elever är omöjligt, men alla kunna där intaga sina måltider till ovan nämnda pris och villkor.

Alla till midsommaraftonens hembygdsfest på Vormsö.

Vi leva i nationalismens tidevarv. Överallt slår man vakt kring de nationella värdena. Även vi äro skyldiga att vinnlägga oss därom. Vad äga vi? Vårt modersmål, våra särregna seder, vårt lojala och fria svenskasinnelag.

Låtom den fanan dragas i topp på midsommarafton söndagen den 23 juni — segerfestens dag — och vittna om en inre samhörighetskänsla. Mötesplatsen blir det natursköna och på minnen rika Vormsö.

Vormsöborna önska i sommar — då allt är i sin fägrings rika prakt — med de andra svensk-orterna gemensamt hylla hembygdkulturen, sjunga och tala om det egna.

Midsommarafton blir en mangrann samling kring dessa värden för alla dem som såsom statens lojala medborgare älska

det fäderneärvda och tro på sin egen och de kommande släktens framtid. Välkomna till Vormsö friluft- och hembygdsfest — gemensam för alla svenskorter.

Feststyrelsen.

Fruktansvärd brand ödelägger rysk by vid Pihkva.

För 2 veckor sedan har ett flertal större eldsvådor utbrutit på olika ställen i landet. Den största av dessa utbröt i byn Lisje vid Pihkva och lade 60 byggnader i aska.

Den starka vinden hjälpte lågorna att snabbt gripa omkring sig. Byns befolkning, vilken för tillfället bestod endast av kvinnor och barn, medan männen voro sysselsatta med torvströarbeten och fiskeri, stodo fullständigt maktlösa mot eldens härjande framfart. 30 familjer bestående av sammanlagt 150 personer stå utan tak över huvudet. Ett stort antal kreatur samt all fast egendom tillhörande byns befolkning, vilken till största delen bestod av fattiga ryssar, blev lågornas rov

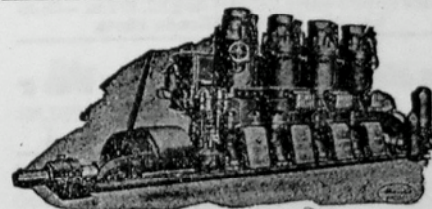
Tre under världskriget sjunkna fartyg sökas.

Med anledning av meddelandet om tre svenska bärgningsfartygs ankomst till Tallinn för bärgning av sjunkna guldaster kan meddelas att expeditionen avser att finna tre fartyg, antagligen rys-

ka, vilka förliste under världskriget i Finska viken, och vilka förmodas ha dyrbarheter ombord. Bärgningsfartygen medföra en dykarklocka av ny typ, som är avsedd för stora djup. Klockan utgöres av en stålcyllinder, och den beräknas motstå vattentrycket på 300 meters djup. Den är försedd med telefon och en rad andra för effektiv undersökning av havsbotten erforderliga anordningar.

Den svenska teatertruppen.

Sandro Malmqvists teatertrupp som den 6 maj gästade Tallinn, har återvänt till Sverige. Enligt tidningarna har truppen på sin turné i Balticum överallt haft fullt hus och slagit an på publiken. Strindbergs kammarspel "Leka med elden" och "Påsk" uppfördes här i huvustaden på Tyska Teatern, som hade samlat en talrik publik. Prestationen av Stridbergsprogrammet tilltalade den applåderande publiken. Det blev också en god esperantopropaganda, ty det senare spelet uppfördes på esperanto.

RÅOLJEOTORER
SKANDIA-VERKEN A.-B.

LYSEKIL

Byggnadfirman ANDERS DIÖS

Den i Sverige välkända badorten

Haapsalu (Hapsal)

är ovillkorligen den bästa sommarvistelseorten. — **Utmärkta och erkända gyttjebad.** Hälsa och vila för enskilda och hela familjer!

Billiga villkor. Ekr. 3.50 pr dag för helpension. 4 ggr. dagligen buss- och tågförbindelser med Tallinn.

Närmare upplysningar lämnar
Haapsalu kuurordivalitsus.

ESTLANDS LÄNDSLICKSMONOPOL
Tallinn, Vabaduseplats 5. Tel. 427-91

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden om Ni använder

ORSA vedsågblad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär
Tillv: A/B ORSA Sågbladsfabrik,

Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.
Tel. Namnanrop. Telegramadress:
Järnbirger.

Gör Edra inköp av
MJÖLK och MEJERIPRODUKTER
någon av våra butiker. Långtidspasteuriserad
mjölk och prima mejerismör.
Jönköpings Mejeriförening.

AXEL JOHANSSONS
CHARKUTERIAFFÄR, TRANÅS
Rekommenderas. Uppköper Fläsk, Kalv,
Får, Ägg, Smör, Levande slaktdjur.
Telefon 173, Telefon 404.

TAGE HÅKANSSONS
Konditori, Kaffé och Wienerbageri Kloster-
gatan 10 - Lund
Rekommenderas
Tel.: Konditoriet 603, Brödbutik. 360

Hotel BORÅS
Rekommenderas.
Vördsamt H. Persson.

Vid besök i Kalmar köpas
CHARKUTERIVAROR
fordelaktigast hos
CARL JOHANSSON
Larmgat. 40, Kalmar. Tel. 12, 10 42.

SPARBANKEN I KARLSKRONA
Grundad 1827.

Betalar högsfa ränta å insatta medel.
Utlämnar lån på förmånliga villkor.

Norrtälje stads och Mellersta
Roslagens Sparbank.

hålles öppen varje helgfri dag kl. 10 f.m.—2e.m.
Gottgör högsta gällande ränta

E. Petterssons
Möbleringsaffär
Etabl. 1876 GÄVLE Tel. 324 o. 3206 MÖBLER
och MATTOR.

Förstklassiga varor från
Hälsingborgs Mjölcentral
Försäljningsställen i alla stadens delar

VEGA

separatorn är enkel, lättskött, renskummande
och slitstark. Lämnar sina köpare största till-
fredsställelse och valuta. Priset billigt.
Agenter antagas.

Eskestuna Separator A.-B. ESKESTUNA

Reserverad annonsplats!

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är

Marin- J. M. Junfe-
motorn Munkell
A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
Tel. 197, 897 — JÖNKÖPING — Telegr. Motor

A.-B. A. P. JONSSON & Co.
Storgatan 25 * Västervik
Telefoner 57, 373 och 1001. Kontor Stadens och
ortens största parti- och minutaffär i Järnva-
rubranchen

EW E
margarin
hög kvalitet
låg pris

Vart ska' jag gå för att få de bästa och billi-
gaste charkuterivarorna?

Jo till

Einar Johanssons
Charkuteriaffärer
Johannesborg 6, Torget, S. Långg. 26.
Tel. 1582, Kalmar. Tel. 1452.
Gör ett besök och Ni blir belåtna!

A.-B. LYCKES SÖNER

Fiskebäckskil.
Konservfabrik för inläggning av finare
anjois och sillkonserver. Tel. 15

HUSMÖDRAR!

Begär alltid Hvilans mejeriprodukter
ÅKARP
Smör, Mjölk & Gräddor.

FERD. AHLSTRÖM
Fläksalteri och Charkuteriaffär
Tel. 43 00 Norrköping Tel. 2 40
Kött-, Fläsk- och Charkuterivaror
i parti och minut

ÖSTBERGS KONDITORIER
Stadens äldsta och bästa, Firman grund. 1872.
Östra Storgatan 9, tel. 131 och 18 25
Västra Storgatan 3, tel. 6 04.
Frukost- och Lunchbrickor.
JÖNKÖPING.

E. W. Just

Blekeri - Färgeri - Merserisation
Tel. 1 48 BORÅS Tel. 21 48

A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK
JÄRBO

FILTAR VADMAL SPORTTYGER

BURE AKTIEBOLAG **BUREÅ**
(Skellefteå distrikt)
Tillverkar och försäljer:
Sågade och hyvlade TRÄVAROR, LÄDBRÄ-
DER samt vit MEKANISK MASSA

SVEABLANDNING

Rostkaffet i blågula påsar
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

TRELLEBORGS STUVERI A.-B.
TRELLEBORG
Medlem av Södra Sveriges Stuvareförb.
Telegr.-adr. „Stuveribol.“ Tel. 5 56

Olofströms

Rostfria Kokkärl

rekommanderas

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna
Randiga och rutiga bomullstyger, Bomullsflä-
nell, Crepe-Frottéer, Poplin, Silkesblustyg
Zefyr, Bolstervar, Cover, Coat, Jacquardbolster
Kadetttyg, Möbiltyg.

KUMLA SKOFABRIK
Riks. 54 KUMLA Riks. 54
Rekommenderar sin tillverkning av Grövre o.
Finare SKODON.

Herdina Lindebergs eftr.

Inneh.: Anna Sultan
Stora Torget 3. Linköping Tel. 178
1:sta kl. Konditoriserering
Försäljning av: Choklad, Konfekt,
Bakelser och Småbröd.
Beställningar emottagas.

GEFLE NYA STUVERIAKTIEBOLAG
Gävle

Medlem av Norrlands Stuvareförb.
Telegramadr.: Stowing. Tel. 277

Besök Värnamo!

OTTO JANSSONS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23
Randsydda skodon, Mans- och Goss-
skodon, Slitstarka, Goda passformer.
Efterfråga J-sons skodon. Bör finnas i alla
välsorterade affärer.

DAVIDS JÖGREN

Byggmästare
Tel. 58. Strängnäs.
Utför Nybyggnader och Reparationer. Ritnin-
gar, Kopieringar och Kostnadsberäkningar
Kontrollantkap samt Värderingar.

DEN GYLDENE FREDEN

vid Järntorget, Stockholm
Tel. 10 80 29

ESKILSTUNABODEN

Parti- och Minutaffärer av: Huskvarna Jakt-
och Salongsgevär. Bil- och Cykelgummi, Cykel-
delar. Sportartiklar. Fiskredskap. Bosättnings-
artiklar. Kuvertsilver. Järn- & Byggnadsmaterial.
Välsorterat lager. Lägsta priser.
Tel. 28, 34. August Johanson. Växjö.

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR
JÄRNVÄGSRESTAURANTEN
VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritservering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parkservering. God plats för bilar.

Aktieb. LUDVIG SVENSSON
KINNA

rekommanderar sina välkända till-
verkningar.

KÖTT-, FLÄSK- & CHARKUTERIVAROR
köpas bäst och billigast i
Liljebergs slakteriaffär
Tel. 389. Mariefred

STARKAST och BILLIGAST
äro de äkta Svenskullsvor som tillverkas vid
Aktiebolaget Fors Ullspinneri, Nyköping
Prover å jakt-, sport- och uniformstyger
sändas på begäran.

Kemisk tvätt och Obs! Kommissionär
skönfärgning utföres. på alla större platseer

~~~~~

Gävle Manufaktur A/B
STRÖMSBRO Sverige

Nät till fiskare. Rekommenderas

~~~~~

är namnet, som garanterar verklig
kvalitet å plogar och plogdelar

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,

Norrköping. Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiling. John Wanselin, stadskemist.

MJÖLK är både mat och dryck
och det hälsosammaste av alla födoämnen
HALMSTADSORTENS MEJERIFÖRENING

Landaortens Mejeriförening.
LUND, tel. 123, 1500

Rekommenderar
sina förstklassiga mejeriprodukter.

Prima PORTLAND CEMENT

från
A/B Gullhögens Bruk, Skövde.